

Ilustrirani Slovenec

Leto II. Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 10. oktobra 1926, števil. 232. Števil. 41.

Narod naš dokaze hrani...

Znameniti gospovetski prestol, na katerem so si koroški Slovenci ustoličevali v srednjem veku svoje slovenske vojvode. Prestol stoji še dandanes na Gospovetskem polju blizu Vetrinje vasi, približno 10 km severno od Celovca, a so ga nestrpni koroški Nemci obdali z visoko leseno ograjo, da ne bi mogel mimoidočih spominjati, da je zemlja, na kateri stoji že stoletja slovenska.

Koroški Nemci odkrivajo na bivšem bivališču »Heimatsdiensta«

(poslopje celovške gospodarske šole) spominsko ploščo z napisom: »In diesem Hause arbeitete im Sommer und im Herbst 1920 der »Kärntner Heimatsdienst«. — Sein Werk wurde durch die glückliche Volksabstimmung am 10. Oktober 1920 gekrönt.« Na levo od plošče je videti avstrijskega zveznega predsednika dr. Hainischa, na desno celovškega župana Wolseggerja.

Stříbrný,

bivši železniški minister in vodja fašističnega krila čeških narodnih socialistov, ki je bil nedavno izključen iz stranke.

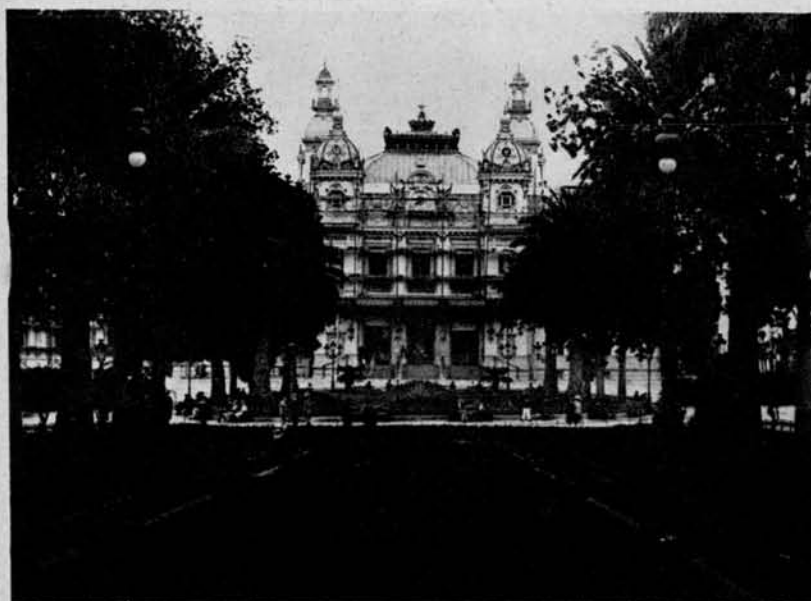
Princ Leopold,

belgijski prestolonaslednik in švedska princesa Astrid, ki sta se pred kratkim zaročila.

Katastrofalni orkan v Ameriki.

Okrog 20. septembra je divjal v Floridi strašen vihar, ki je uničil elegantni kopališki mesti Miami in Palmbeach; mrtvih je bilo nad 2000 in več tisoč ranjenih. — Naša slika nam kaže Palmbeach.

Znamenita igralnica v Monte Carlu,

kjer upravljajo svoje imetje največji bogataši sveta.

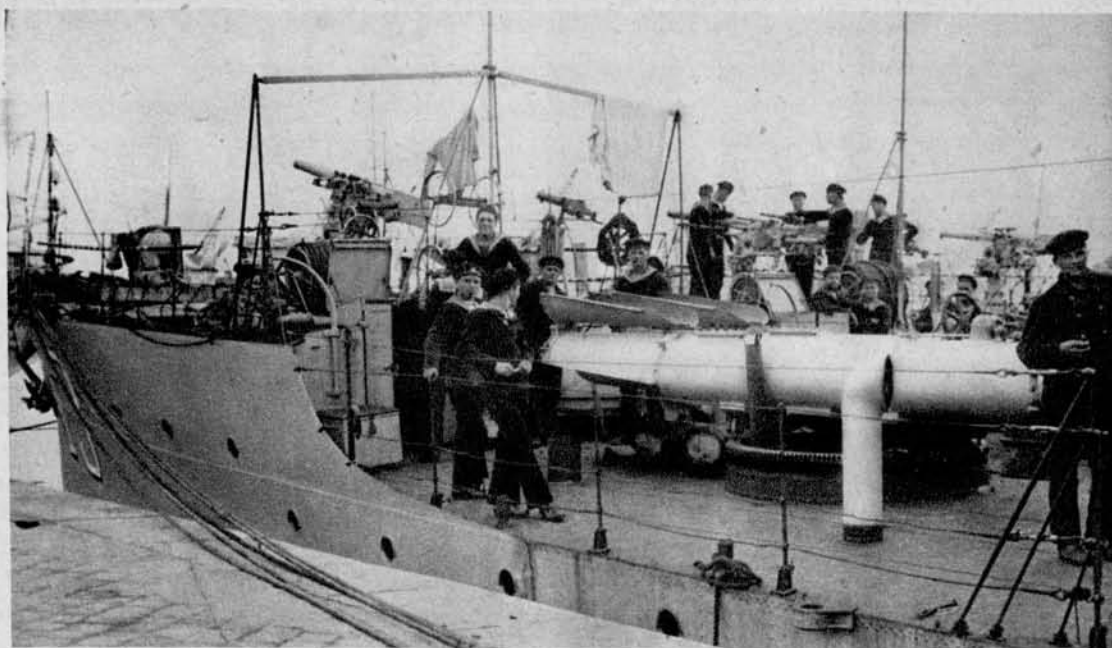
Pred padcem fašistične diktature na Španskem.

Primo de Rivera je pred svojim padcem, katerega je pričakovati, uprizoril za svoj režim še ljudsko glasovanje, ki je izpadlo seveda ugodno zanj. Na sliki vidimo vpisovanje v glasovalne liste po javnih parkih.

Simon Ogrin,

znani slovenski slikar, ki obhaja te dni
75 letnico svojega rojstva.

Nasa torpedovka »T 3« v sušaški luki.

K veliki zrakoplovni nesreči v Pragi.

Ob priliki poseta naših vojaških letalcev v Pragi se je zgodila dne 24. p. m. velika nesreča, pri kateri se je ubil tudi poveljnik naše eskadre, polkovnik Jugovič. Naša slika nam kaže od leve na desno: romunskega prestolonaslednika, polkovnika Jugoviča in načelnika zrakoplovnega oddelka, generala Stanojloviča.

Mary, hči znamenitega virtuoza Jana Kubelika,

se je poročila letošnje poletje v zasebni kapeli Kubelikove vile v Opatiji. Spredaj sede od leve na desno: J. Kubelik, H. Klinz, nevesta, ženin Fr. Klinz, nevestina sestra Marijana in nevestina mati, zgoraj med vrati je pa videti ruskega prof. glasbe Hajeka in češkega vrtuoza Lhotskega.

Slike k „Slovenskemu biografskemu leksikonu“.

Doljak Matija,
(1822—1875), politik.

Einspieler Lambert,
(1840—1906), politik in organizator

Dornik Ivan,
(* 1892), pisatelj.

Ob šesti obletnici nesreč-

France Treiber,
(1809—1879), nazadnje župnik v St. Jakobu
v Rožu, ki je zložil znano koroško pesem
»Tam za gmajnico, tam črez jizaro...«

Pogled na Borovlje na Koroškem.

Klopinsko jezero z delom Poljane.

Letovišče Bela
nad Železno kaplo.

Zihpolje s Košuto v ozadju.

Drava pri Pliberku.

nega koroškega plebiscita.

Pogled z Zihpolja na Medborovnico in Glinje v Rožu,
v ozadju Košuta.

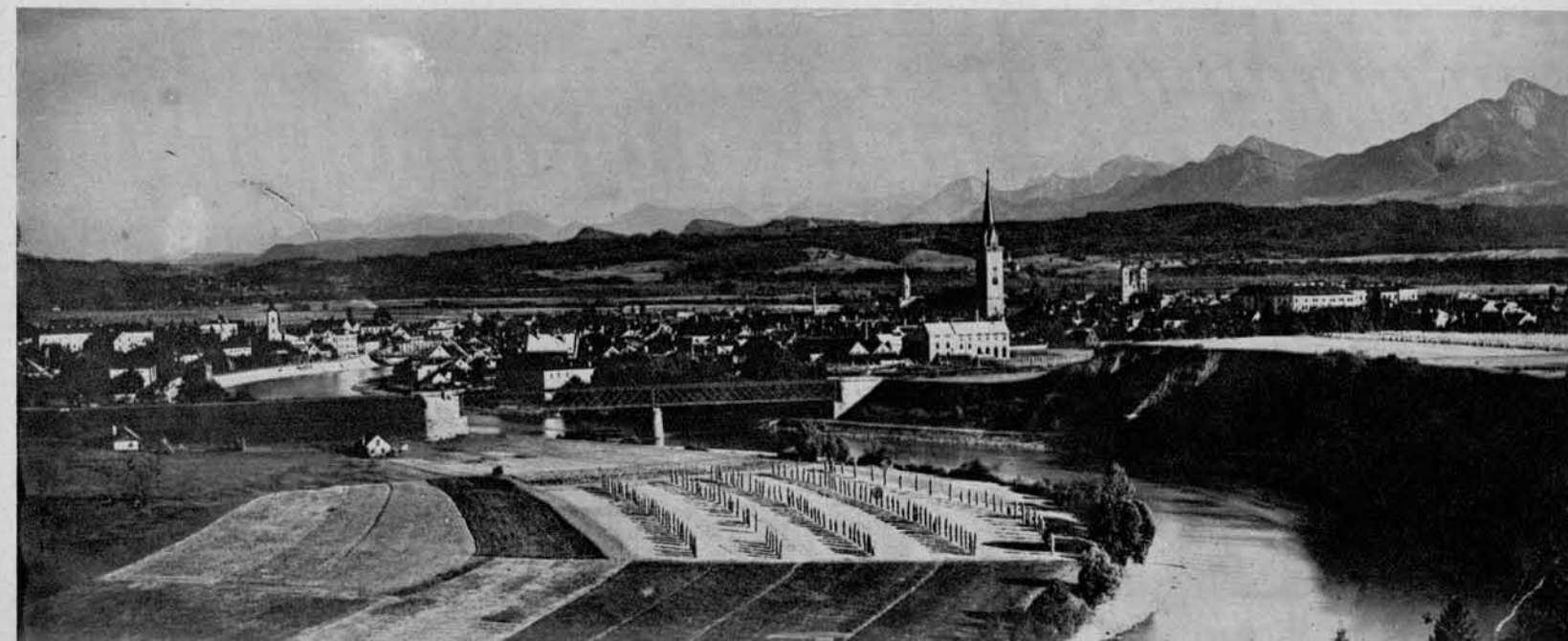
Narodna noša slovenskih Ziljanov.

Vhod na pokopališče
pri znameniti božjepotni cerkvi na Otoku
ob Vrbskem jezeru.

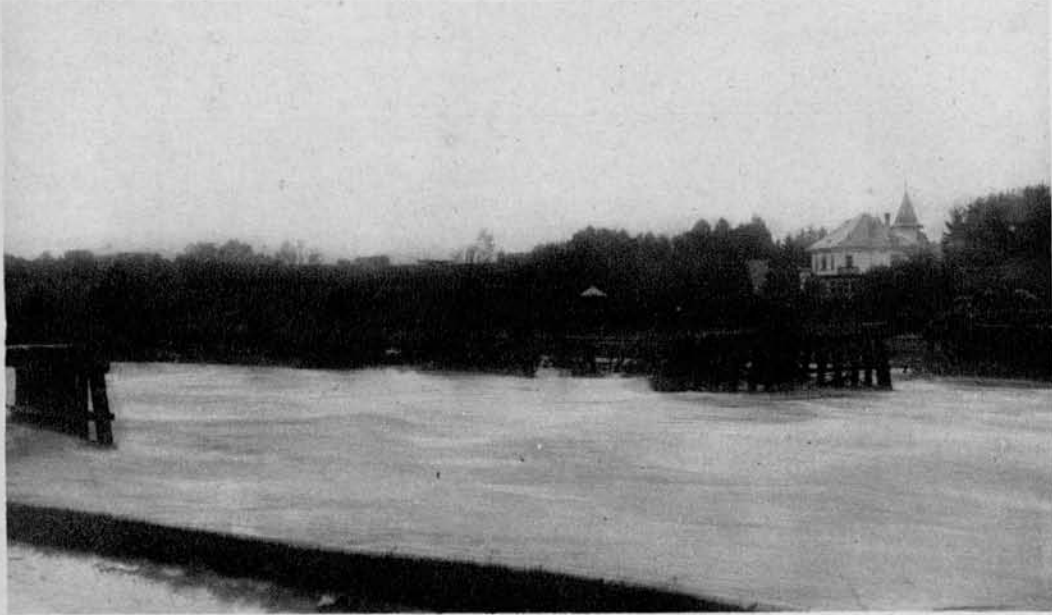

Zitararja ves v Podjuni,
kjer uspevajo edini vinogradi na Koroškem.

Pogled na Beljak, za Celovcem najvažnejše mesto slovenskega Korotana.

Strašen udarec za Slovenijo.

Strahote v Polhovem gradu.

Voda je deloma zasula, deloma pa podrla železobetonski most; kjer je stala poprej hiša J. Koprivca (X), gre sedaj struga.

Kolodvor v Medvodah
pod vodo.

Vič pri Ljubljani pod vodo.

Slika je posneta na križišču cest, ki vodijo v Ljubljano, v Rožno dolino in na Dobrovo.

V Rožni dolini pri Ljubljani

je drla voda v vsa pritlična stanovanja in uničevala pohištvo.

Razen Polhovega gradca in okolice so najstrašnejše prizadete Ziri z okolico.

Leva slika nam kaže del Zirov z napol podrtim mostom, desna pa pogled na Staro in Novo vas pri Zireh z gorečo hišo Iv. Seljaka (na levem robu). Fotografiral je obe g. S. Mlakar v Zireh.

K r i ž e m S l o v e n i j e .

Kmetice na prleškem gostüvanju
v Mariboru, ki ga tudi letos prirede mari-
borski »Prleki« v prid revnemu prleškemu
dijaštvu.

Nova maša koroškega Slovenca.

Dne 18. julija t. l. je daroval v Selih na Koroškem svojo novo mašo g. Fr. Repnik, razen njega so imeli naši Korošci letos še dva novomašnika. Duhovščina je danes edini neustrašeni voditelj naših Korošcev.

Grad viteza Gutmannstala na Dvoru pri Radečah,

ki so ga sedaj kupile usmiljenke in si uredile v njem svojo osrednjo hišo. Naša slika je posneta z železniške proge, ki vodi od Zidanega mosta proti Zagrebu.

Slika na levi:

Vila Gaj.

G. Jos. Stariha, postajni odpravnik v Kočevju, je izrezal to ptičnico, ki je umetnina svoje vrste. Tloris meri 80 × 56 cm, visoka je pa 142 cm. Podobna je monumentalnemu gradičku in izžagana deloma iz bukovega, deloma jelovega lesa in prepleskana s sivim lakom, nekateri deli pa z belim in rdečim. Stavba je jako trdna in lahko prenese vsak prevoz. Vsa ptičnica sestoji iz 973 delov in izdelovalec je porabil zanjo 42 tucatov žagice, 2 loka za žago, 2 svedra, 3 kg sivega laka, po ¼ kg belega in rdečega laka, 2 l firneža, 5 različnih čopičev, 2 zavitka žebličev itd. — ter dobrega pol leta vztrajnega dela.

Pred trgatvijo na Dolenjskem:

sliki nam kažeta naše ljubeznive slovenske vinograde v brežiški okolici, ki so pa tudi jako trpeli vsled zadnjih vremenskih neprillk.

AVE, SLOVENIJA!

Mirovna konferenca v Parizu je priznala slovenskemu narodu »pravico, da se priklopi slovanski državi, ker je ohranil neoskrunjene svoje narodne težnje, kljub temu, da je ječal pod pritiskom tujerodnih uradnikov, breznarodnih šol itd.« Mirovna konferenca je namreč vedela, da so pred vojno bili Slovenci častna predstraža Jugoslovancev, v temni uri svetovne vojne so pa dvignili pred vsem svetom glas za neodvisnost in svobodo vseh Jugoslovancev.

Kljub temu je doletela slovenski narod na konferenci katastrofalna usoda. Vsled sklepa mirovne konference je postal ta narod pohabljen torzo: Slovenci se namreč vrinejo kot pravokotni četverkot med Nemce (na severu) in Italijane (na zapadu) in te dve stranici naše narodne stavbe so se nam nekako vdrle ali vtisnile na konferenci. Zgubili smo tretjino svoje dragocene zemlje in še bolj dragocenega naroda; vsled tega hiramo in šepamo, ker rabimo za razmah svoje samobitne kulture sleherno dušo. Kako naj se Slovenija oddahne, če stojijo v zračni razdalji deset do trideset kilometrov od Ljubljane, na severu nemški topovi, na jugu pa italijanski! Kako naj se veselimo svojega življenja, če se mora danes najnežnejša slovenska deca od Trsta do Višarj zbirati v italijanskih otroških vrtcih in v »balilla« in če mora peti »giovinetta« itd.? Kako naj mi mirno zahajamo v svoje šole, ko vidimo, da mora polagoma vse učiteljstvo iz Primorja, z Goriškega in da pobirajo katekizme slovenski deci? Kaj naj šele pravimo o Koroški? V kateri šoli se izgovori sploh še slovenska beseda? Kateri uradnik zna slovenski? Kam so pognali slovensko inteligenco?

Kako se je moglo to zgoditi na oni mirovni konferenci, ki je imela nalogo, kakor je to označil sam Clémenceau, da dá narodom svobodo, da naj ustvari nov svet, da naj popravi krivice tlačiteljev, ki je postavila v zmislu Wilsonovih načel nov državotvorni princip »narodnost« in ki je po največji možnosti skušala odtegniti narode nadvladi močnejših narodov. Kako se je moglo zgoditi, da so se ravno Slovenci raztrgali na tri države, da je 30 odstotkov Slovencev prišlo pod vladu tujcev?

Glavna vzroka sta dva:

1. Izredna geografična lega Slovenije.

Ko bi bili mi Slovenci na otoku Islandskem, bi se nas nikdo ne dotaknil. A mi živimo v osrčju Evrope.

a) Mi smo etnografsko središče Evrope, kjer se stikajo vse tri velike arijske skupine Evrope: Romani od zahoda, Germani od severa, Slovani od jugovzhoda. Nikjer drugod v Evropi se te tri skupine ne srečajo na isti točki; v stiku smo pa celo z Mažari, edinim nearijskim plemenom srednje Evrope.

b) V geografsko-prometnem oziru smo naravnost križišče svetovnih cest. Čehi se vozijo v kopalnišče v Gradež preko Beljaka—Trbiža, Poljaki pošiljajo sedaj neštete vagone premoga v Italijo po isti progi, Avstrijci izvažajo svoj les ravno po isti poti. Rusi in Nemci se vozijo v solnčno Nico in v Italijo preko naše zemlje! Mažari hodijo v Reko preko Sv. Petra, Francozi dirigirajo svoj Orient-Express in

Dr. Melita Pivec-Stele,
zgodovinarica.

Dr. Angela Piskernik,
prirodopiska.

svoje mednarodne spalne vozove v Carigrad preko Ljubljane, Angleži in Italijani in Amerikanci itd. se vozijo na Balkan preko Trsta — Zidanega mosta! Bolgari, Grki in Srbi pa se vozijo v zahodne države po isti progi! Maribor — Celovec — Beljak — Trbiž — Jesenice — Trst — Reka — Sv. Peter — Ljubljana — Zidani most so silno važne točke evropskega prometnega sistema: a te točke ležijo na slovenski zemlji in ji daje svoje mednarodno, evropsko obilježje!

Odločilni možje mirovne konference: Wilson, Clémenceau, Lloyd George, Orlando so se opetovano čudili in se vznevoljili, da je bilo ravno slovensko vprašanje venomer na dnevnem redu! V pogajanjih z Italijo, Mažarsko, Avstrijo: povsod je prišlo slovensko vprašanje na površje. Razumljivo je, da so se sosedji, Italija, Avstrija, Mažarska, pulili za našo slovensko zemljo kot psi za kos mesa. Glede slovenskega ozemlja niso odločevala narodnostna načela, ampak geografska, gospodarska, politična! Tako je zastopala Italija z naivno drznostjo načelo: Nemcem naj se da kot odškodnina za tirolsko ozemlje, ki so ga vzeli Italijani, slovenski Korotan!

2. Drugi, še važnejši vzrok.

Na mirovni konferenci ni bilo nobene slovanske velesile. Čeprav tvorijo Slovani skoro polovico evropskega prebivalstva in čeprav so bili vsi na strani antante, niso imeli nobenega odločilnega glasu! Posebna tragika Slovanov je v tem, da so prelili največ krvi in da niso imeli nikake besede pri konferenci! Japonci so žrtvovali 10.000 mož, a japonski generali in komisarji so ptegovali meje ob naših mejah; Amerika je zgubila 58.000 mož, zraven pa vlivala tisoče topov za svetovno vojno, v Parizu pa je odločeval Wilson kot polbog; Rusija pa je žrtvovala več milijonov svojih sinov, a v odločilnem trenutku je ni bilo tam, kjer so se vrgle kocke za ureditev Evrope! Ko bi bil nastopil r u-

ski delegat v Parizu in bi samo namignil, bi ne bilo plebiscita na Koroškem, v Idriji, Postojni, v Gorici in v Tolminu bi pa ne bilo karabinjerjev.

★

Šepamo, kruljavi smo, ohromeli smo, solzimo se, hiramo, ker nam manjkajo pljuča v Trstu, in ne moremo raztegniti svojih udov na sever.

Toda nič za to! Drugače bo! Boljše bo! Pred sto leti nikdo ni vedel za nas! Pasli smo ovce in kože! — Pred 50 leti smo se že topli na Dunaju z ministri in hofrati! Zvedeli so, da biva na tej grudi poseben narod. — Po svetovni vojni pa smo že nastopili kot Slovenci pred svetovnim razsodiščem mirovne konference! Naše ime se zdaj blesti v naslovu samostojne države: **Država Srbov, Hrvatov in Slovencev!** Zdaj že sovladamo kot ministri v naši državi!

Enkrat nismo imeli ljudskih šol! Imeli smo samo čitalnice! Potem smo dobili ljudske šole in nekaj razredov gimnazije. Zdaj imamo popolno slovensko šolstvo z univerzo na čelu!

Gremo naprej, in spet naprej! Ne vemo kako in ne vemo, kdaj, vemo pa gotovo: da bomo enkrat vsi Slovenci združeni v srečni Sloveniji, gospodarji na lastnih tleh: ne Nemci, ne Mažari in ne Italijani ne bodo tega zabranili!

V to pomoz! Bog!

Oglašujte
v „Ilustr. Slovincu“!

